

ISTORIE

Dr. Will Brownell este cercetător cu experiență militară și universitară. A studiat la Fay, Exeter, Cornell, Columbia, și la universități din Madrid și Paris. Este autorul volumului *So Close to Greatness*, biografia lui William C. Bullitt, primul ambasador al Statelor Unite în Uniunea Sovietică.

Denise Drace-Brownell, JD, MPH, a studiat la colegiile Columbia și Rutgers, precum și la Universitatea din Illinois și la Universitatea din Pennsylvania.

WILL BROWNELL
DENISE DRACE-BROWNELL
cu ALEX ROVT

PRIMUL NAZIST

ERICH LUDENDORFF, OMUL CARE
L-A FĂCUT POSIBIL PE HITLER

Traducere din engleză
de Mugurel Butuza

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Andrei Pogăciaș
Coperta: Ioana Nedelcu
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Marilena Vasile
DTP: Dragoș Dumitrescu, Dan Dulgheru

Tipărit la Artprint

Will Brownell și Denice Drace-Brownell
The First Nazi: Erich Ludendorff. The Man Who Made Hitler Possible
© Will Brownell and Denice Drace-Brownell 2016
All rights reserved.

© HUMANITAS, 2020, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Brownell, Will
Primul nazist: Erich Ludendorff, omul care l-a făcut posibil
pe Hitler / Will Brownell și Denice Drace-Brownell
în colab. cu Alexander Rovt; trad. din engleză
de Mugurel Butuza. – București: Humanitas, 2020
Conține bibliografie. – Index
ISBN 978-973-50-6695-6
I. Drace-Brownell, Denise
II. Rovt, Alexander
II. Butuza, Mugurel (trad.)
94

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0723 684 194

Cuprins

Introducere. Moartea unui asasin	7
1. Ludendorff își începe războiul	11
2. Ludendorff se războiește cu rușii	21
3. Ludendorff pe drumul spre putere	36
4. Ludendorff atacă în 1916.	49
5. Ludendorff își începe cele cinci campanii extraordinare	83
6. Ludendorff îl trimite pe Lenin să încheie luptele pe frontul rus	98
7. Ludendorff în luptă cu Lenin	115
8. Ludendorff atacă în vest ca să învingă înainte de sosirea americanilor.	144
9. Ludendorff pierde războiul mondial și-i învinovățește pe evrei	165
10. Ludendorff pregătește uciderea evreilor și următorul război	189
11. Ludendorff și moștenirea sa	221
Legătura Google. Notă despre noile surse...	233
Cronologia Marelui Război	235
Lista personajelor	239
Cărți și observații	253
Indice selectiv	263

Introducere

Moartea unui asasin

ÎN DECEMBRIE 1937, CU PUȚIN TIMP ÎNAINTEA ÎNCEPERII celui de-al Doilea Război Mondial, în Germania aveau loc fastuoasele funeralii ale generalului Erich Ludendorff. Pe ultimul său drum era însoțit și de Hitler, într-un gest de celebrare a optimismului nazist.

Onorurile au fost nenumărate. Revista *Life* afirma că Ludendorff fusese magnific, iar pe frontispiciul ei se putea citi: «Germania îl înmormântează pe cel mai mare general al Marelui Război»... Revista îl mai numea pe Ludendorff «cel mai capabil general apărut în cursul războiului mondial» și «egal, din punct de vedere militar, al lui Robert E. Lee».

Articolul arăta că Ludendorff fusese creierul armatei germane, mâna dreaptă a lui Hindenburg, comandantul armatei, și strategul suprem al Germaniei acelei vremi. Snopise în bătaie armate întregi din Rusia, România, Franța, Marea Britanie și Italia. Atât de mare era prestigiul lui Ludendorff și al prietenului său Hindenburg, se observa în articol, „încât până și kaiserul le îndeplinea ordinele“.

Revista îi aducea totuși și unele critici. Susținea că Ludendorff își pierduse cumpătul după destrămarea armatei sale în 1918 și adăuga că, atunci când Germania a pierdut războiul, Ludendorff fugise înfricoșat în Suedia neutră, deghizându-se cu perucă și ochelari albaștri. În sfârșit, în

articol se mai spunea că Ludendorff era considerat nițel paranoic și că vedea conspirații peste tot, de-ale masonilor și iezuiților, catolicilor și evreilor, învinuindu-i pe toți aceștia de nenorocirile Germaniei. Mai observa că, după Primul Război Mondial, Ludendorff „mărșăluise alături de Hitler“.

Dar acestea erau toate observațiile negative. Articolul era în general pozitiv, ridicându-l pe Ludendorff în slăvi drept „cel mai mare general al războiului“ și pentru că i se organizase „înmormântarea demnă de locul său în istorie“. Organizatorii funeraliilor au expus cele 60 de medalii ale lui Ludendorff și au adus o imensă fanfară militară, care a interpretat „Bunul camarad“, un cântec german de război. Funeraliile au fost impresionante.

Pentru oricine a văzut fotografiile ce însoțeau articolul din revista *Life*, singurul aspect surprinzător se poate să fi fost faptul că sicriul lui Ludendorff era drapat cu steagul de luptă al kaiserului, și nu cu svastica noii Germanii a lui Hitler. Unii ar fi putut concluziona din acest fapt că relațiile dintre cei doi se răciseră, dar cei care au observat diferența au fost probabil puțini. Într-adevăr, la momentul respectiv nu părea un lucru semnificativ.

Printre toate aceste laude, *Life* nu menționa că Ludendorff inventase calomnia ucigașă că Germania pierduse războiul din cauza evreilor, și nici că, drept răzbunare, voia să-i anihileze pe aceștia prin folosirea gazelor toxice, așa cum muriseră soldații germani pe câmpurile de luptă. Mai mult, nimeni n-a observat că Ludendorff prelungise agonia Germaniei în Primul Război Mondial cu doi ani cumpliți, și nici că, la jumătatea războiului, blocase o pace de compromis care ar fi putut salva sufletul Germaniei. Aproape nimeni nu a știut că acest ins planificase călătoria lui Lenin spre Rusia într-un tren sigilat, de parcă ar fi fost un virus mortal, pentru a infecta națiunea rusă cu revoluția comunistă, distrugându-i pentru multă vreme șansele de a construi o democrație.

Articolul nu făcea aluzie nici la faptul că, în 1918, Ludendorff lansase împotriva Aliatilor „Ofensivele Ludendorff“, care au costat Germania viețile a 900.000 de oameni, dar și războiul. Nu menționa nici că, după ce pierduse războiul, Ludendorff a sprijinit lansarea Partidului Nazist, a inițiat o viguroasă campanie propagandistică pentru a dezmembra noul guvern german și a colaborat cu noul său prieten, Hitler, la schițarea planului de răzbunare. Alt aspect remarcabil este că în articol nu se făcea nici măcar aluzie la faptul că acest individ își petrecuse ultimele două decenii de viață îndemnându-i pe germani să pornească un nou război, unul de răzbunare, pentru a-și realiza toate visurile nebunești pe care nu reușise să și le împlinească în ultimul mare măcel.

De ce n-a sesizat nimeni că individul acesta era inițiatorul unei noi epoci de sălbăticie? De ce nu a văzut nimeni că acest individ împingea Germania spre un nou război mondial? De ce nu a remarcat nimeni că, sprijinindu-l pe Hitler încă de la început, din anii 1920, îl ajuta pe acest nebun în ascensiunea sa spre putere, sau că sprijinul său l-a ajutat pe Hitler săucidă atâtea milioane de oameni?

Toată lumea înțelegea că Ludendorff era un tactician genial, dar puțini au semnalat că era genial și atunci când îi învinovățea pe alții pentru greșelile sale. O demonstrează faptul că a pierdut Primul Război Mondial, iar apoi i-a învinovățit pe evrei pentru înfrângerea sa. Dar cum a reușit acest lucru fără dovezi care să susțină această calomnie?

Generalul Erich Ludendorff s-ar putea să fie unul dintre cei mai distrugători indivizi din secolul XX. Povestea felului cum a reușit acest lucru este una cutremurătoare.

E povestea pe care vrem să o spunem aici.

De asemenea, am vrea să se înțeleagă că ne dorim ca această carte să devină o istorie accesibilă publicului larg, un nou tip de biografie istorică serioasă.

1. Ludendorff își începe războiul

PRIMUL RĂZBOI MONDIAL A ÎNCEPUT DIN NEBĂGARE DE seamă. Un arhiduce al Austriei și soția sa vizitau un orașel numit Sarajevo, capitala Bosniei, în 28 iunie 1914. Un student patriot, pe nume Gavrilo Princip, care voia secesiunea acestei provincii austriece și unirea ei cu Serbia, l-a împușcat pe arhiduce în piept și, accidental, a împușcat-o și pe soția acestuia. Arhiducele a fost dus degrabă la spital, dar doctorul n-a putut să-i desfacă nasturii tunicii. Nu știa că tunica era cusută în fiecare dimineață pe corpul elegantului arhiduce, în încercarea de a-l face să pară mai suplu. S-au pierdut secunde prețioase în timp ce medicul încerca să descheie tunica pentru a opri hemoragia. În scurt timp, hemoragia l-a ucis pe bine îmbrăcatul arhiduce.

Furioasă, Austria a cerut satisfacție din partea Serbiei și i-a transmis un ultimatum brutal. Scandalizat, kaiserul german, Wilhelm II, și-a susținut aliații austrieci. Încurajați, austriecii au declarat război Serbiei, care era sprijinită de Rusia. Rusia, înfuriată, a declarat război Austriei, iar apoi Germania, la fel de înfuriată, a declarat război Rusiei. Aliata Rusiei, Franța, a declarat război Germaniei. Anglia a încercat să nu se implice în încăierare și, în diverse privințe, existau argumente pentru neimplicarea ei. Existau însă și elemente majore care păreau să forțeze participarea Angliei. De ani de zile, oamenii de stat britanici ajunseseră

la concluzia că, pentru interesele regatului, era vital ca nici una dintre țările europene să nu devină puterea supremă pe continent. Chiar și numai acest motiv ar fi fost suficient pentru a forța Anglia să se opună Germaniei. În al doilea rând, în 1839, britanicii semnaseră un tratat prin care se angajau să ajute Belgia în astfel de circumstanțe. În al treilea, noua marină germană, deși inferioară Marinei Regale a Angliei, era totuși văzută drept o amenințare majoră la adresa puterii maritime a Marii Britanii. Aceste trei motive, dintre care nici unul nu era realmente vital, erau decisive împreună. În doar câteva zile, Marea Britanie a intrat și ea în conflict. În câteva săptămâni, Europa era în război.

Germania era depășită numeric în proporție de cinci la unu. Și s-a aflat încă de la început într-un război pe două fronturi, cu Rusia la est și cu Franța la vest. De obicei, un război pe două fronturi este o condamnare la moarte, dar generalii germani nu erau îngrijorați. Un feldmareșal genial, pe nume Alfred von Schlieffen, concepuse o strategie de desfășurare a forțelor, numită Planul Schlieffen, pe care mulți germani o considerau o garanție a victoriei.

Studiind tacticile militare ale lui Hannibal, marele general al Antichității, contele von Schlieffen s-a convins că o forță militară mai mică ar putea copleși forțe mai mari, atacând ambele flancuri ale unui inamic invadator, așa cum reușise Hannibal la Cannae în secolul al III-lea î.Cr. Schlieffen a decis că era posibil să trimită armate mari în vest, în Franța și Belgia, pentru a distruge acele națiuni în patru săptămâni, și că apoi s-ar fi putut întoarce și trimite aceleași armate germane în Rusia, pentru a distruge acea națiune în patru luni.

Dacă acest plan ar fi reușit, germanii ar fi cucerit Europa într-un timp record. Părea planul perfect, dacă i se acceptau prezumțiile subiacente. Dar, printre altele, el presupunea că se putea adopta un plan de luptă din secolul al III-lea î.Cr., care se aplica la o armată de 30.000 de oameni, și că se

putea aplica în secolul XX, la o armată modernă de ordinul milioanei de soldați. Mai grav, presupunea că acest enorm număr de trupe putea acționa foarte rapid într-un interval de timp foarte scurt, putea câștiga războiul în vest, iar apoi se putea reorienta neîntârziat și repeta isprava în est. Mai presupunea și că mica armată belgiană nu va avea curajul să-și apere patria. În sfârșit, presupunea că patrioții belgieni nu vor obstrucționa trecerea germanilor prin dinamitarea puținelor șosele și poduri din țara lor.

Acestea erau prezumțiile arogante ale germanilor la începutul războiului lor și erau atât de eronate, încât istoricii moderni observă că planul era viciat de la bun început. Cu cine să începem lista celor de altă părere? Unul dintre aceștia este generalul maior David T. Zabecki, editorul american al enciclopediei în patru volume *Germany at War (Germania în război)*. Alți trei sunt istoricii germani Hans Ehlert, Michael Epkenhans și Gerhard Gross de la Centrul Bundeswehr-ului pentru Istoria Militară [germană] din Potsdam, Germania.

Probabil, cel mai subtil dintre criticii acestui plan a fost Gerhard Ritter. Ritter a fost soldat german în Primul Război Mondial, iar apoi, timp de 31 de ani, a fost un excelent istoric militar la Universitatea din Freiburg. El nu avea cuvinte de laudă pentru cei care susțineau genialitatea lui Schlieffen. Într-o carte devastatoare, intitulată *Planul Schlieffen: Critica unui mit*, Ritter face probabil cea mai bună analiză a acestui plan: „Urmărind fiecare indiciu, devine evident că secretul Planului Schlieffen, dar și baza formulei lui Schlieffen pentru victoria rapidă, nu a fost altul decât credința pariorului în virtuțile îndrăzelii pure. Magia planului nu este decât un mit. Concepția strategică s-a dovedit a fi o capcană și o amăgire pentru executanții săi, cu consecințe fatale care au fost... probabil, inerente de la început... Planul presupunea o perfecțiune de neatins și nu lua în calcul neprevăzutul.“

Germanii au presupus să belgienii vor fi ușor de înfrânt. Dar, de îndată ce țara le-a fost invadată, belgienii au luptat cu îndârjire. Cezar, care s-a războit cu toate triburile Galiei și cu cele de pe teritoriul Belgiei de azi, n-ar fi fost surprins. El spunea: „Dintre toți aceștia, cei mai nobili sunt belgii“. Cezar știa. De îndată ce au fost invadați de germani, rezistența belgienilor a explodat. Și-au distrus podurile și căile ferate, încetinind drastic înaintarea germanilor. Belgienii puteau ajunge pe front pe căile ferate din vest, încă intacte. Dar germanii trebuiau să vină în marș prin teritoriile răvășite din est, unde căile ferate fuseseră distruse de patrioți și gherile. În acest timp, lunetiștii trăgeau în germani din clăi de fân, copaci și râpe. Elevii, preoții, călugărițele, învățătorii și polițiștii au făcut tot ce au putut – s-au folosit de furci, seceri, pistoale și topoare – pentru a opri invadatorii. Germanii spumegau înfuriați față de această autoapărare ilegală (dar invazia lor cum era?), astfel că au împușcat 4.000 de ostatici belgieni numai în primele două luni de război. S-au dezlănțuit orbește, incendiind orașe întregi și deportând mii de oameni în tabere de muncă forțată.

O prințesă belgiană de origine germană, prințesa Elisabeta, a ajuns să-și disprețuiască atât de mult compatrioții germani, încât a inventat o expresie despre rezultatul acestui comportament, expresie care, într-un context sau altul, avea să fie reluată de Churchill și de mulți alți lideri de-a lungul vremii. Elisabeta a spus: „Între mine și ei a coborât o cortină de fier, pe care nimic nu o mai poate da la o parte.“

Totul părea să conspire la încetinirea avansării germanilor, mai ales în orașul Liège. Acolo, belgienii dispuneau de forturi enorme cu ziduri groase de peste patru metri, astfel că au rezistat îndârjiți. Și tocmai atunci, un general german necunoscut, pe nume Erich Ludendorff, a adus pe câmpul de luptă noua artilerie grea, cele mai eficiente tunuri pe care le văzuse lumea până atunci. Un astfel de tun, boțezat Bertha Grăsana, era un monstru de 75 de tone, tras